

Előfizetési díj.

Videki postán vagy helyben házhoz hordva	
Éves díj	16 fr.
Félre	8 fr.
Égő díj	4 fr.
Égő díj	1 fr. 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.	

Megjelenik mindennap, az ünnepekét követő napok kivételével.

Szerkesztői szállítás:

Főter 4-ik szám háza a lap szellemi részét illető közlemények czimzandók.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Az ÉRTÉKESBÉ CÍZKEK DIJAZTATNAK.
Kéziratok nem adnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak:

Hatezer hasított gárdon sor vagy annak tere 6 kr.
Bőlyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos (Wollzeile 22.), Hasenstein et Voigler (Wallischgasse 10.) Rud. Meise Publicistisches Bureau Budapest: Hasenstein et Voigler hirdetés kiny. red. sz. Weisz Már hirdetés (Jászai) úr. Budapest szentiv. 5. sz. Braun Ed. hirdetői ügykezelő, József ut. 10. sz. 1 emelet

Nyitási cikkeik

gárdon sor után 25 kr. Hasított.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”
politikai és közgazdasági napilap
176. hatodik évfolyamára.

A „Kelet” előfizetési ára:

Egyszerre	16 fr.
Félre	8 fr.
Egyszerre	4 fr.
Égő díj	1 fr. 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.	

megrendelések legelőszörben postai utalvánnyal alórt könyvkereskedésbe küldendők.
Völcz egyszerre beküldött előfizetés után isztelepeldánnyal szolgálunk.STEIN JÁNOS,
a „Kelet” kiadója.

Erdély s különösen a Székelyföld közgazdasági jelene és jövője.

XIII.

indexekből kifolyólag és tekintettel az erdélyi szék különösen pedig a Székelyföld mező- és gazdasági viszonyaira, felkérem az erdélyi gazdasági egylet t. igazgató választmányát, hogy sziveskedjen a nagy földmívelés, ipar és kereskedelmi m. kir. ministeriumot arra kéri:

egyeskedjék a nagym. ministerium részint törvényhozás, részint a magaskormány útján, részint saját hatás körében, a következők int. intézkedni:

A földmívelés, ipar és kereskedelmi ministerium az ipar és kereskedelmi szakosztályok különösével akképpen lenne újra szervezendő, hogy annak körében a mezőgazdaság, élelzet és bányászat, vagy is az egész őstermelés helyet foglaljon.
A tagosítás fogantatásának, valamint megfelelő gazdasági s ipari haladás bekövetkezése a földnek szabad közgazdasága egy bizonyos minimumra lesz leszállítandó.

Egy erdélyi s beállítás törvénynek mielőbb megalkotása az évek óta kész javaslatnakazonnali tárgyalása, a körülzárt országos (Enclavus) kiközösítése s a legelői szolgálatának mindazon erdélyi területeken való megőzése, melyek ujbiók alá vonandók,

A „KELET” TÁRCZÁJA.

Merè Paulina.

Regény levelekben.

Irtja:

CHERUBUS VICTOR.

Tizenkettedik levél.

Genf, szept. 30.

(Folytatás.)

Gyakran mondták nekem, hogy csak nagy újjal tudtam megtanulni írni, olvasni és hogy valóságos róme voltam első tanítómester emberek, bocsássatok meg ezért nekem.

Az a természetellenes dolognak tűnt fel előttem. Még most is látni vélem magam előtt az őre szemüvegét, kisasszonyt, ki első oktatón volt.

Azt kérde egyetértem, hogyan írják le ezt: „madár”, azt feleltem neki, hogy „írni” és „olvasni” az egy kanizár. Mikor aztán később említették hallam az egyiptomi hieroglifákat, örömmel kiáltottam fel: a meg előttem feleltél nekem! A helytelen szavakat később úgy hanyagoltam, mint a legnagyobb ostobaság és önhittséget. Hanem azt hiszem, ha lassu

végre a közösi erőknek állami felügyelet alá helyezése.

4. Egy viasági törvény mielőbb alkotandó, a halászat pedig szabályozandó.
5. Gazdasági jelölő bankok alapítása a széki székben és megyékben.
6. Általános földmívelési törvény megalkotása azon nyitparancs mintájára, melyet Poroszország a jobbágyi viszony megszüntetése után 1811 sept. 14-én kibocsátott.
7. Szigorú mezei rendőri törvény alkotása, mint a minő Német- és Franciaországban s. b. régóta fennáll.

Minután a jelenlegi törvényeségi eljárás a mezei tulajdonit inkább veszedelmű mint biztosítja, mindenemő erdei vagy mezei kártétel és praevicatio felett s. b. a Németországban fennálló esküdtészek módja szerint lenne ítélet hozandó. Minden járásbírósnál 5-7 gazdasági ülök (esküdt) lenne alkalmazandó, kik fizetést nem huznának, hanem mindentárgyalókat mérskelt napidíjat (2-3 forint) huznának, mely a büntetéséből volna fedezendő s azoktól azon feleken lenne felhasznandó, kik a költségek viselésére ítéltetnek. Ezen mezei bíróság a járásbíró elnökelete alatt szükség szerint 2 vagy 4 hetenként ülözene.

A mezei bíróság illetékes, ha a járásbíró vagy helyettesen kívül 4 ülök (esküdt) jelen van.

A bírósági tagok többségének végzése dönt a vétkes vagy nem vétkes felett.

Az eljárás nyilvános szóbeli, az ítélet ellen sem fellebbezésnek sem semmisségi panasznak nincs helye. Csak is ilyen eljárás mellett, midőn földbírók ülök törvényes formákhoz kötvé nem levén, saját szabad meggyőződésük szerint mondanak ítéletet, lehet reményleni, hogy a maiand biztonság legalább némileg helyre fog állítani.

8. A széki széknek, megyének és városi hatóságoknak hivatalos, szolgálat és munka szedő irodák szervezetének, a munkát adó és munkát vevő törvényes ötalomban részesüljön.

9. Külön állami hivatalok által a tagosítás mielőbb fogantatandó, a bírtokviszony pedig azonnal szabályozandó, még pedig olyképpen, hogy az okzeri gazdaságok ezen alapfelelő, mindenütt és kivétel nélkül törvényhessen, az eljárás által pedig azon visszáslapöt mellőztessék, mely a volt földbírtokot a volt állatállal mintegy ellenségesképpen szembeállítja.

10. Minután a tagosítás általános keresztülvitele előre láthatlag még huzamosabb időt fog igénybe venni, átmeneti intézkedést minden megtagosított községben a földbírtok árnyában az állatállományának limitálójára rendezendő el, a második éven az utargelő mellett, s a föld szabad használatára tényleg fogantatható, ezzel kapcsolatban a közgaz-

dasági hatóság által a mezei házhoz való elvezetés volt, de jószávi, szelid, könnyen hajlítható természetű birtok; kívánatos teteszen másoknak, szeretem, hogy szeressenek; egy kisáve heres feldés azonnal kinyitásra indított. Úgy hiszem büntetés soha sem is szenvedtem semmiért.

A mint telt az idő s nagyobb lettem, kedélyem változott belé. Néha örömet, máskor mély szomorúságot éreztem, minék oka ismeretlen volt előttem. Némely napokon a legboldogabb hangulatban ördtem fel, reggelente egy kedv követelt minden gyermeki foglalkozásim s mulatságaimban. Ilyenkor mindenben örömet leltem; a leggyorsabb, legköszönesebb dolgok szépeinek s érdekeseinek tűntek fel előttem. Egy, a szél által lengettél függöny, egy fedél felett szunnyadó fiatalom, vagy a kementese tetőjén szunnyadó macska, képesek voltak a legnagyobb éragradatásba ejteni. Mindenben rejlett gyönyörűség; az egész élet úgy tűnt fel előttem, mint egy szép tándörög.

Azon szobából, melyben háltam, szép kilátás nyílt a mezőre. Reggel, a mint felébredtem, azonnal futottam meztelen lábál az ablakhoz, hogy lássam a tavat s a kék eget. Legjobbban teteszték nekem az elvonuló hegyesorok s a kiemelkedő dombok.

E hullámtalan összefogó vagy megszakított hegygerincek egész hosszú történeteket beszéltek el nekem; mély jelentőséget tulajdonított nekik s elbizakodva hittem, hogy kitálatam értelmüket. Oh mennyi balga képzeletet állítottam fel magamban e tárgyról! Bóhó, de oly édes képzelmények, mely örült

gatási hatóság által a mezei utak hálózata is ideiglenesen megállapítandó lesz.

11. Az állam, ipar és mezőgazdaság érdekében a ső ára végre valóhára leszállítandó lesz, a nagyobb fogyasztás bőven fogja fedezni az árkülönbözetet.

12. Azon szeszegőket, kik naponta 5-8 méterkaszányi csefét dolgoznak fel, a menyenyiben a pénzügyi hatóság által felügyelhetők, adókezelvényben lennének részesítendők. Ezen közpese szeszegőket a szintén nem nagy gazdaságokra néve trágyatermelés céljából majdnem nélkülözhetetlen, és azért a nagy árral szemben a lehetőségű kedvezményezendők. A kiszeri házi szeszegőket jogá eltörölendő volna, mert a miután üzemük nagy anyagpazarlással jár, sem okzerően dolgozni, sem versenyezni nem képesek. Csak is a gyümölcs és szőlő törvényből készülő palinka értéke volna háziilag is megengedhető.

13. Vonatkassal az előbbi pontra, a Székelyföldön előforduló számlalan apró pá linkamerés eltörölendő, illetőleg azoknak megszüntetése minden lehető eszközzel megkísérlendő vagy káros hatásuk korlátozandó.

Poroszországban p. o. az ily léreések helyiségekben székelt, padot vagy bármely a léreésre szolgálható eszközt tartani nem szabad.

14. Tekintettel arra, hogy Erdélyben, illetőleg a Székelyföldön megfélelo kedvezményes mellett a jelenleg hiányzó ipari vállalkozások nagy valószínűséggel létrejönének, a magas kormányt sürgetően kérjük, hogy oktatás, a vállalatok és személyzetüknek nyújtandó több évi adómentesség, az állami banknyálk, erdőkölbi s. b. beszerződés nyersanyagoknál adandó árkedvezmény által, egy szával minden kitalhező módon a keletkező hiányokat és gyarakat gyomlálni sziveskedjék.

15. A dohánytermelés okzerően kedvezményezendő, a közönséges pipadobányára pedig részint az állam közvetlen érdekében, részint a csempészet megakadályozása céljából leszállítandó.

16. A gyümölcsenyvezetés a gyümölcsfák védelmét célzó törvények, valamint egy, az erdélyi területen felállítandó vizelel és haszonkertesközépe felállítását által államiag is kedvezményezendő lesz.

17. A tenyészmének és tenyészbakák szigorúan megvizsgálandók és meg nem felelő alapokat az állattenyésztés érdekében feltétlenül kiherdendők.
18. Azon nem a versenypályára szánt lovak, valamint a szarvasmarhák, ha jó állapotban hibátlanul és a lovak nem 150 centiméteren alóliaknak találtnak és bebizonyíthatlag agyedik évük előtt használatba nem vétettek, az eddigi állami díjazásokkal kapcsolatban külön díjazások lesznek.

19. Tekintettel arra, hogy Erdély földi szarvasmarhatenyésztésére van utalva, az által-

hóval dobogott szívem kedves jelenlétben! Minő boldog voltam, midőn egyszer történetesen írni akadt kezembe s nekem magányomban, szabadon érezve magamat, sikerült szeszélyes vonalatok előállítani vele a papíron! Elkábultva az örömtől, keztem emlékezetből lerajolni hegyeim körvonalaait és meglévőm, ujakat gondoltam ki; a szeszélyes hajlások, bokorok, arabeszkok végtelen sora volt e, melyeknek mindenikéhez titkos érzelmeket csatoltam. Ekkor keztem volna el a zene tanulását, ebből kölcsönöztem kifejezéseimet, hogy rajzolt vonalaimat esztályozzam; megkülböztetéseim elneveztem őket alsóbb és felsőbbeknek, voltak köztük szomorok és vigák. Jól emlékszem, egy bizonyos sűrű, zikk-zak-ba menő vonalra, melyre nem nézhettem a nélkül, hogy szívem el ne szomorodjék; egy dült, zivataros élet jelképe volt az rém néve.

Arra is emlékszem, hogy egyszer egy nagy ebéd alkalmával, hangos társalgás közben, mely biztosíthatom igen komolyan folyt, egy szerré csak felszálltam:

— Az bizonyos, hogy a boldogság kerek. A vendégek nevetni keztek; de nagy szülőim az asztalánál borzasztó tekintettel lövettek felém, mely csaknem a föld alá sülyesztett.

— Tudni kell önnek Marcel ur, kiáltozott felénk zugból Simpson asszony, hogy az a nagytanya és vész buta s a nagytanya pedig ostoba liba.

— Oh! oh! édes nővérem!... szültél

mas bikák száma azonban mindinkább fogy, valamely állami jószágon szarvasmarhatenyésztetp lenne felállítandó s a szükséges apaállatok ennek tenyészteiből kellő biztosíték és részletfizetés mellett közösgének és magánosoknak lennének kiadandók.

20. Tekintettel arra, hogy Erdélyben számos ásvány fordul elő, mely ipari célra használható, felette kívánatos, hogy ezen országész föld- és ásványait átkutatása nemcsak meg ne szakkassék, hanem egész erélylyel még ez éven fogantatható vétesek, az illető közegek utasítatván, hogy figyelmüket főképpen a használható ásványokra irányozzák, kikutatásai eredményét pedig közölgessék. A kolozsvári egyetem vegyteni intézetének évi dotációjával kapcsolatosan az ásványok vegykémleése céljából évenként 500 forint emelendő, továbbá még egy segéd és két őstündizás lesz alkalmazandó, annnyal is inkább, mert országészünk nem rendelkezik más illetékes intézettel, hol ezen vizsgálatok végrehajtások volnának, az ipari használatosság pedig egyaránt függ egy a mennyiségől, mint minőségétől.

21. Tekintettel arra, hogy Erdélyben gazdasági vegyikisérleti állomás nem létezik, a kolozsmonostori m. kir. gazdasági tanintézet vegyteni tanszékénél egy segéd lenne alkalmazandó, a vegyi műhely felszerelése 400 frtnyi egyszerűmunkorra utalványozandó összegegel megfelelően kiegészítendő, az évi dotáció pedig 400 frttal felemelendő. Ezen kísérleti állomás közvetlen tudományos kísérletekkel és mérskelt díj mellett a mesterséges trágyák és a különféle magvak ellenőrzésével foglalkoznék.

22. Kolozsvárt az egyetemmel kapcsolatban bányászakadémia, valamely állami erdőbírtokon pedig esetleg Topánfalván egy erdőészeti iskola mielőbb felállítandó volna.

23. Tekintettel arra, hogy Csik és Gyergyó sulyosab nyers termékei csak egy lesznek kivitelképesek, ha szállításon olcsóvá tétetik, az Ott és Maros folyók szabályozandó és hajózásra alkalmassá teendő, mely szabályozás a réntőzés vagy vízmentesítés érdekében szemmel tartásával lesz végrehajtandó, költségkímélés céljából pedig a szabályozási munkálatok több évre lesznek felosztandók.

24. A Maros és Ott mindazon elmával, melyek a hajókészítést akadályozták, elaltóitandók és ezen malmok, melyeknek gátjai a fauszatást megnehezítik, sőt néha áradásokat is okoznak, szükségeseen kisajátítandók lesznek.

25. Oly utak építése, melyek az ország belsejének a vasutakkal való összeköttetését szaporítják, fogantatható, mely intézkedés nemcsak a Székelyföld, hanem egész Erdélyre nézve felelősséget.

26. Úgy a keleti, valamint az első erdélyi vasut vonalán, a végpontok és az egyes

meg é Bird ur szemrehányó hangon.

— Nagyanym és nagytatám nem voltak kötelezve — szült Paula mosolygva — elfogadandó, hogy a boldogság kerek, sem megabámulni bádar fecsegéseimet. Különb is jó napjaiban nem igen indított fel az ily nemű fedés; az öröm, élni, lakhatni e gyönyör vilákkal teljes világban, menynei barátságom folytonos jelenléte bennem és körültem gyorsan eloszlatk szomorúságomat; de aztán ellentétül meg voltak gyászos napjaim is, melyek alatt minden visszásnak tetesztél előttem. Ekkor semmi sem érdekelt, semmit sem éretem meg; szegény hegyeim elvesztve varázslatát, siralmasan néztek rám, mintha mondanák: „közünk és közted nem létezik többé semmi közösség”. A dolgok folyása s gyermeki fel foglalom nem álltak összhangban az ily bés napokon; tudja isten mi minden jött köbe, a mi megzavarta barátságukat. Mennyire sajnáltam az egyenletlenkedést! Vonalaimra is egész más szemmel néztem, egy találtam, hogy meg vannak változva; nem adtak többé feleletet kérdéseimre, bizonyos kévelő, lenéző módon éreztették velem, hogy e föld nem hajzók többé, hogy melyen megvetik ez oly alatt álló szegény világot s a benézők lakozó kis lényekéket. Fájdalom! jelenlétük ilyenkor nem éreztem keblemen.

Érzelmeim ép úgy, mint minden mozdulatom merevaknak, szegleteseknek tűntek fel előttem; nem mertem lépni, nem fejemotodítani, annyira kiállhatatlannak találtam az én

állomások között az erdélyi nyestertermékek szállításai tarifái leszállítandók, főleg a fa, átlak és a gabona volna e részben tekintetbe vevendő.

Az itt előadott indítványok legnagyobb része vagy épen nem, vagy csak nagyon csekély pénzösszeget igényel, mely e mellett számos esetben több évre is oszlanék el. A nagyméltóság ministeriumhoz hozzájárulása, akár a törvényhozás útján a fontú kéreseknek bizonyára kell érvényt fog szeresztetni. Mielőtt azonban más is hosszúra nyúlt emlékiratunkat befejeznék, nem hallgathatjuk el a következőket:

Az erdélyi gazdasági-egylet hosszú évek során a közgazdaságnak majd éven, majd más terén szakszerű munkálkodást, emlékiratokat készített, véleményeket adt, törvényjavaslatokat szerkeszt, a közgazdaság fejlődésének érdekében indítványokat tesz, és mindezeket a magas kormányhoz feltérjeszti, a nélkül, hogy a legtöbb esetben egyáltalában választ, vagy legálább érdemleges választ nyerne.

Mindezekből folyólag, kérem az erdélyi gazdasági egylet t. igazgató választmányát, kérem fel részéről tiszteletteljesen a nmg. ministeriumot és általa az egész magas kormányt, kegykedjék egylettinké megkímélését, ha egyébről nem, már csak azon okból is némi figyelemre méltatni, mivel azt már az egyetemen a helyi viszonyokban való tájékozódásá mondat-hoz egy kívánja, sőt más kultúr-államokban minden törvényes, vagy közigazgatási rendelkezés, mely a gazdasági viszonyokat érinti egyenesen hasonló egyletek javaslata vagy előleges szakvélemény alapján írt lebe.

Az előadott körös részletekről annyival is inkább jogosult, mert országészünk, legalább annak értelmisége, az egyetelt megvárja, hogy gazdasági állapotaink hiányát felbőbb helyen nyíltan feltérjára a azok mellőzése módját nyíltan vagy ajánlja, egy szával, hogy a gazdasági érdekeit lehetőleg erélysen képviselje, sőt a legújabbban fokozott ádval szemben minden lehető eszközt javaslatahoz hozom, mely által a hazai őstermelés és ipar emelhető lenne.

Kolozsvár, 1876. feb. 11.

(B—n.) Meglehetősen hosszú ideig foglalkoztatva az Ausztriával köntendő kereskedelmi és vámszerződés kérdése a magyar lapokat. Mi magunk részéről is, nem egyszer s közelebbről is elmondunk e lapok hasábjain a tárgyra vonatkozó nézeteket.

Azonban minután későbbben vannak ministeriuk Bécs felé sőt mihamarább hozzá fognak a pontozatok megállapításához, talán nem fog ártani, ha még egy pár

kis személyesmet! Mondanom sem kell, hogy ily percekben szigorú levén önmagamhoz, mások iránt sem voltam legkevésbé is elnéző, engedékeny. Mind csupa közönséges, kellemetlen arczokat láttam magam körül mozogni; a nők izléstelenül néztek ki, járnai sem tudtak, senki sem tudott bánni karjával, kezeivel, nyakuk oly bajosan fordult, mint borszadosított zárban. A kules, mindenkit szerető cipője s nyirkosított, a mint járt; a nevelés rossz hangzott, minden hang édesnek, vagy sivítóknak tetesztél, még az ajkuk is esikorgóra fordultak sarkaikon; szóval, minden bosszantotta szememet és füleimet. Ez mind vonalaim hitája volt, melyek nem tudni bosszuságból, avagy keveléségből, nem akartak a világ folyásáról semmit is tudni többé.

— Nekem úgy teteszt, szakítottam félbe Paula szavait, hogy kgyed azóta is nem sokat változott e részben. Nem mondtam a egyszer nekem Saint-Corques-ban való mulatásom alatt, hogy a művésznő tanítja táncot lejtetni a szenvedélyeket és hogy a tanítványok nem látszanak mindig kedvetlen lenni a táncban?

— Az meglehet, viszonzó ő, hogy kis leányi eszméim megmaradtak némi részben, hanem mindenesetre átalakultak mentek keresztül; de azt állíthatom, dicsegetemre, hogy ideigem nem oly gyarlók jelenleg; nem daczoskodnak úgy többé, mint valami szilaj papirpák.

(Folytatás következik)

perczet szentelünk, ezen mind róánk, mind Ausztriára nézve nagy fontosságú kérdésnek.

Mi, a mint már többször volt alkalomunk nyilvánítani, sem a közös vámtörvényt, sem a vámörvényeket, sem a vámörvények felállításának nem vagyunk feltétlen hívei, mert úgy hisszük, hogy egyik után indulva úgy mint a másikon lehet oly egyezményt kötni, az egyezkedő felek érdekeit kielégíteni s viszont bármelyik uton indulva juthatunk oly labirintusba, melyből a magunk és szomszédaink tetemes anyagi kára nélkül ki nem vergődünk.

Általában igen helytelenség tartottuk mind a lájtánit, mind a mi lapjaink tulságos merev megkötöttségét, mert ha a lájtánituk épen semmi, vagy igen csekély engedményeket hajlandók, ha iparunk, kereskedelmünk és gazdaságunkat továbbra is monopolizálni akarják, igen természetesen, nem jöhet közöttünk egyetértés létre, mert a pontozatok csak aztán állhatók meg, ha az egyezkedő felek közt az alapfeltevések nézve megállapodás jött létre.

Ha már az alapelvek felett s két miniszterium közt nem jöhet egyetértés létre igen természetesen kénytelen lesz minékül fel a külön vámtörvényt mellett maradni.

A Lájtán innen is történetek hírák, a midőn igen sokan igen makacsul ragaszkodtak a vámörvények felállításához, aként hirdetvén az ígét, mintha egyedül ezen az uton volna lehetséges iparunk, kereskedésünk és gazdaságunk érdekeit előmozdítani.

Mindezeknek az lett következtése, hogy mind a Lájtán túl mind nálunk igen meg neheztelve egy új kereskedelmi szerződés megkötésének kérdése.

Különösen meg van neheztelve a kérdések szerencsés lebonyolítása a lájtánituk részéről, a midőn ott a politikai pártok fusiálva állnak szemben miniszterekkel, követelvényükön a létező kereskedelmi szerződés minden pontjának fenntartását.

Mi általában úgy hisszük, azon igazított kedély-hangulat, mely ez idő szerint a vámszerződés revíziója kérdésében, az egyezkedő felek közt létezik, kevés reményt nyújt arra, hogy az illető miniszterek rövid pár napok alatt képesek legyenek azon pontozatok iránt megállapodásra jutni, melyeket aztán asikerreményével terjeszthessenek a törvényhozás elé.

Magyarország törvényhozásának és minisztereinek állásaivalamivel könnyebb, mert ők nem engedték magokat annyira tulságokba ragadtatni s ígét mert nem tették határozott ígéretekkel sem jobbra sem balra, sem fel, sem lefelé.

Mindezek megfontolva első kötelessége mindnyájunknak oda hatni, hogy miniszterinek ne jussanak oly nemű pressió alá, mint a melyben az osztrák miniszterium juttatta maga magát.

A késésgtelen, hogy a lájtánituk követelvényei igen részben törvénytelenségek, méltánytalanok, sőt még igazságtalanok is; de ebből nem az következik, hogy magunk kárára is fókusz az ingerültség, hanem az, hogy helyzetünk nehézségét felismerve, azokról visszsa nem rettetve, kettőzöttet bugalommal törekedjünk oda, nehogy a higgadt tanácsosoknak utját állva, előre már lehetetlenül tegyük az egyes kérdések szerencsés lebonyolítását, mi aztán mind nekünk, mind a lájtánituknak káruka válhatna.

Áldásunk kövess miniszterinket bácsi utjukban a kisvessé magukkal különösen azon ígéretek a szabadelvű pártunk, miszerint a vámszerződés kérdésében, mint egy ember fogja támogatni hazánk jogait és anyagi érdekeit támogatásában.

— **A képviselőház** febr. 9-iki ülésén elintézte a dohányjövődékről szóló javaslat hátralerő részét. A 12. §-án egyetlén szövegű Remező Gáza volt, ki általános figyelmeztetést követ nyújtott be módosítványt. — Következett ezután a végrendeletek alkuszatásáról szóló törvényjavaslat.

Ennek általános vitáján esett ma tal a ház. Beszéltek: Lortusky Nándor, Antal Gyula (egy rokonzenyes által szónok) és Kapp Gusztáv. — A ház a törvényjavaslatot általánosságban egyhangulag fogadta el.

Egy órák a ház az interpellációk tért, melyek ma négyesével voltak bejegyezve az interpellációk könyvébe. Ráth Károly az ipartörvény módosítását sürgető kissezérazan s hozzászólással; Hefty Ignác a bankkredít iránt interpellált, mondvá sok helytelenséget is, de talált megjegyzéseket is; Irányi Dániel régi hajadát, a vasuti kocsik fűtését követelte, a mi úgy látszik, hogy Magyarországon pium desudarium marad örökre; Simonyi Ernő pedig a vámkérdési alkudozások irányveit kerdő, fejtegetvén hogy ezt nem ellenézik szempontból, s utalván arra, hogy az osztrák kormány

indulási kérése fölment a mi kormányunkat a halgatás néfán elváltat költségeitől.

Ezután az ülés véget ért.

— **A szabadelvű párt** febr. 9-iki értekezletén tárgyalás alá vette az adókezelési törvényjavaslatot, s azt általánosságban egyhangulag, első harmincz szavazattal pedig minden lényeges módosítás nélkül elfogadta. — A tárgyalás itt megszakítván, Tisza miniszterelnök bejelentette, hogy a holnap délután a következő törvényjavaslatot terjeszi elő: „Dék Ferenc az isteni gondviselés változatlanul végzése által az élekt sorából elmozdítván, elhatározta: 1. §. hogy a haza irányában, hosszú évek során átszerzett érdemei törvénybe iktatván, 2. §. A kormány felhatalmolt a törvényben, hogy az élekt sorából elmozdítván, elhatározta: 1. §. hogy a haza irányában, hosszú évek során átszerzett érdemei adakozás utján leendő felállítására iránti intézkedések megtételére. — 3. §. Az intézkedésekről, azok eredményéről s az élekt ügyéről a kormány évenként jelentést tesz az országgyűlésnek háznak mindaddig, míg az élekt fel leendő álltva. — 4. §. E törvény kihirdetése után azonnal életbe lép, s végrehajtásával az egész miniszterium megbiatit.” Az értekezlet élekt helyesléssel fogadta a törvényjavaslat előterjesztését. — Végül a véderő-bizottság egy megírult tagja helyére Sályi József jelöltetvén ki, az értekezlet véget ért.

— **Szerbia.** Mint bolgrádi táviratok jelentik, a szerb miniszterium hírtelen lemondott. Egy bécsi lap szerint a miniszterium azért lépett vissza, mert a háborút ellenzi. E szerint a Kálojics-kabinet nem bírt volna a Szerbiában mind jobban nyilvánuló harcias hangulattal. Sokan azért ohajjták a háborút, mert a pártvilágiasok oly fokra hágtek, hogy az egyetértés érdekében a küllaboru általi diversió ohajjának látszik. A Ristic-párt reményli, hogy Kálojics vizsgálódása folytán ismét Ristic kerül az ügyet élére. Anyai áll, hogy Milánus nincs bő választása a szerb államférfiak között, mert a vád alá helyezett volt miniszterek közül, kiknek ügyét az időközben — s a fejedelm akaratára elendére — szétszórt skupsina el nem intézte, nem választat tanácsadókat.

Magyar lapok szemléje.

A „Ellenőr” az angol királyi beszédéről ír, s úgy találja, hogy Albert halála óta, ez a második eset, hogy Victoria, az angol királynője személyesen nyitotta meg a parlamentt ülésszakát. A tróbeszéd tartalmának tulajdony nagy része a külügyeké lett. A királyi népe előtt kállyi viszonyainak megnyugtató voltát igyekeztek első sorban kiemelni, s második helyütt tudni adja a parlamentnek a hatalmakhoz való barátságos viszonyát. Az angol óvatos szavazatos egy áldásnyitva ez. S ha még hiányzanék valami, kipótolja a suez alinea. A tróbeszéd innen China és India fel veszi utját. Ott a menyei bíródomal kormány megújhasadását constatálja. Indult ill. letölég azzal foglalkozik, hogy az angol uralkodók címzése a kelet mesés birodalmának jelzete is felvessék. A végző passzusok a belügyeknek szólnak. A tróbeszéd tenorja határozatlan megjelölő a munka anyagát, mely az angol parlamentet várja, s a gondot, melytől ugyan meg lehet ószdni, de nem az unatkozás miatt: ezek a külügyek. S nem vél csalódnál, ha érdekes tárgyalásokat vár épen e medőnek látszó ülésszakról.

A „Posti Napló” egy látja, hogy a kormány hozzá lát a vasutak rendezéséhez. A közmunka s közlekedési miniszter hármas törvényjavaslatot terjesztett elő; megvalóttat a keleti vasutat, közélebb előterjeszt a brassói vonali nagy kitérősről szóló javaslatot; tisztázzák egyenlőre Ausztriával függőben levő kérdést. Eső lesz tehát bőven, csak köszönet is legyen azután benne. Anyi bizonyos, hogy a sok mindenféle rendezés, kárpótlás és kiegyezés nevezetesen garancia-szaporulatot hoz a kincstár gyönyörű nyakába. Hitelünk érdeke is parancsolja, hogy a függő kérdések egyezre már előtérnek. De azért meg ennek a egyszerű országunk bökénének nem szabad lenni. A függő vasuti kérdések rendezése hitelnél, reputáción és az illető vasutak gyarapodása érdekében sürgető; de az új beruházásoknál tartunk, a nyomában következő kamaterhit miatt, szerény mértékű. A javaslat is az egész beharuzandó összeg egy részének folyóvát tölét későbbre halasztja; de legyen gondja a törvényhozásnak arra, hogy a mint a maximális garantiát egy millióról 700,000-ra leszállította és a mint a felette sürgősen felintetett mi velét vagy háromnegyed évig volt rák nélkül halasztva; úgy ezorára meg a következő folyóvát tölét tölét nagyságot és lassítsa, a mennyire lehet, a kívánt beruházásokat. A forgalom érdeke ezzel nem reszt, de kiméltetés leszünk a kincstár, az adózik iránt.

— **A képviselőház** febr. 9-iki ülésén elintézte a dohányjövődékről szóló javaslat hátralerő részét. A 12. §-án egyetlén szövegű Remező Gáza volt, ki általános figyelmeztetést követ nyújtott be módosítványt. — Következett ezután a végrendeletek alkuszatásáról szóló törvényjavaslat.

Ennek általános vitáján esett ma tal a ház. Beszéltek: Lortusky Nándor, Antal Gyula (egy rokonzenyes által szónok) és Kapp Gusztáv. — A ház a törvényjavaslatot általánosságban egyhangulag fogadta el.

Egy órák a ház az interpellációk tért, melyek ma négyesével voltak bejegyezve az interpellációk könyvébe. Ráth Károly az ipartörvény módosítását sürgető kissezérazan s hozzászólással; Hefty Ignác a bankkredít iránt interpellált, mondvá sok helytelenséget is, de talált megjegyzéseket is; Irányi Dániel régi hajadát, a vasuti kocsik fűtését követelte, a mi úgy látszik, hogy Magyarországon pium desudarium marad örökre; Simonyi Ernő pedig a vámkérdési alkudozások irányveit kerdő, fejtegetvén hogy ezt nem ellenézik szempontból, s utalván arra, hogy az osztrák kormány

BELFÖLD.
Gyulafehérvárt. 1876. febr. 9.
Igen tisztelt Szerkesztő ur!
Gyulafehérvárt. 1876. febr. 9.
Igen tisztelt Szerkesztő ur!

vetkezésem és hó 5-ről 6-ra vasnapra halasztott bonvérdíszitál hál a városi sáttári kioszk tornében igen szépen sikerült. El is követelt a rendezőség mindent, hogy a megelőzés és a jövedő általános legyen; emélfogva az érdem és dícsőség méltán is megilleti őket. A megelőzés nagy terem, egyszerűen, nemzeti jelvényekkel, közepén ő felsége a királyi és királyi arczképével és lobogókkal idázzal párosult volt díszítve. A szép számmal megjelent közönség közt, ott láttunk a sorhadbeli tisztok közül 28-át; A várpáncsok szintén szerencsétlenül jelenlévelő a vigalmat, megelőzését fejezvé ki annak sikerült. A mulatózók törmére a tánczrend elég csinosan — köztök egy román táncz — volt összálltva; a tánczok pedig szépen rendezve.

Az első négyest harmincz pár, köztük igen sok szép hölgy tánczolt, alkalimlag feljegyezhettem: Dékai Kálmánról, ki hájos uokna nővérel általános felidést okozott: tovább ott voltak: Fischl Páid Kúdsirrről; dr. Mihelyesen, Kovács Elek, Roska Biri, Ádám Péter, Löw, Fogarasin, Dányi Főhadnagy, Kendőfi Lina, Vicsoré, Rómer Lúka, a keleti szépség Gülc uoknővérét, Soket Fáni, Pogácsnik Miksánd, Csiky Mathild, Tellmanné, Körösi Rózsa; a kifáradhatlan jövedő és kedélyesség mintegy 4 óráig tartott.

Az eltávozott társaság egy része a 22-én megtartandó calicot-báira tűzött ki egymásnak találkozó.

Az említett calicot báira nagyban folytak az előkészületek, a meghívások nagyobb részt személyesen és pedig költözölő törőnek, és hogy az estély mind nagyobb kiterjedtségű legyen, a meghívójegyek magyar, továbbá Germania ékes nyelvén is kiállították. Szeretjük remélni, hogy e fél éredekben a hájos hölgyek által okozott fordalom, és az utjabkori kis Scipio fejező- és uszály-hordozók tevékenysége, meg forja teremni méltó gyümöcsöt: sikeres eredményt hozván létre az éhezők részére. A rendező bizottság által magyart és német nyelven (miért nem római nyelven is?) kibocsátott meghívó így szól: „Meghívó: a f. é. febr. 22-én Gyulafehérvárt a városi sáttári kioszkban, a helybeli szegények javára (?) rendezendő zártkörű álarcos-calicot-tánczestélyre.

A rendező bizottság nevében
Pogácsnik Miksánd, Kovács Elek, elnök, alelnök.

Cirlea Mihály, jegyző.

Beltéti díj: alszájegy 2 frt. személyi jegy 1 frt.

Beltéti jegyek válthatók a meghívó jegyek előmáltása és annak visszaszolgáltatása mellett Frűlich, Gyulaur gyógyszerárban estve a pénztárnál.

Kedzete 8 órákor.

Figyelemztet: Kisrók férfiak ésnök — a két hadsergő (?) tisztjei, valamint a lelkesek kivételével, az urak és hölgyek csak Calicot ruhában jelenhetnek meg. — A calicot ruhákban Arstein-Lipót ur kereskedésében (?) Gyulafehérvárt a mérték per 30 krajár kapzást, ugyancsak ott calicot ruhát 1 frt 20 krért, férfi calicot ruhát 60 krért készítték. Álarc szintén Arstein ur kereskedésében 60 krért rendelkezés alá áll.

Az itteni társadalmi élet fejlesztésére és a szegények érdeke czéljából sikert és pártolást óajunk. — Az eredményt e lapok tisztelt olvasóiról rögtön közli.

Sulpicius.

Abrudbányán, febr. 6. 1876.

(Dék Ferencz gyászja)

Tekintetes szerkesztő ur!

Mihelyt a leverő gyászchir, hogy a nemzet bolcsa, a haza leggyógyos fia, Dék Ferencz nincs többé, hozzánk is elérkezett, méltó fájdalom fogta el szívünket, és a „magyar olvasó kör”, mint a magyarországi zömnek gyűlölye, a febr. 6-ikére rendezett bálját febr. 19-ére halasztotta el, az épületre gyász lobogót tűzött ki, s azon határozatot hozta, hogy tagjai 14 napig kalapukon gyászfátyalt viselnek. Az utczán gyászba öltözött férfiakat és nőket lehet látni, méltó fájdalommal a haza nagy vesztesége felett külsőleg is kimutatva. — A m. kir. járásbírósg és adóhivatal helyiségén szintén gyász lobogó lengett. — S mintán a temetésen a nagy távolsg miatt részt nem vehettünk, dicseült halottunk díltot emléktörő folyó hó 5-n a rom. kath. 6-án az unátriusoknak a reformátussokkal közösen használt templomban gyász isteni tisztelt tartott, s mindkét helyt a templom zsúfolásig megtelt, megjelenvén az itten székelő hivatalok tisztelgőit, s azon kívül minden, a nagy gyászban ostromló honi és honlány.

Legyen áldott emléke a nagy férfúnak, kinél nagyobb jellemet a történelem sem bír fölmutatni, s ki méltán sorakozt a hon alapítói Árpád, vagy egy Washington mellé. A hely, hol nemes porai nyugosznak, szent lesz, míg egy magyar szí dobog a hazában, hová imádkozni eljárá az utók. Béke lengjen porai fölött!

Erdély bor-termesztőihöz!

(Vége)

Nézetem szerint mindig megelégedhetik a termesztő, ha lehúva megkap a fajbőrűt 2 frt. 50 kről 3 frt. Ha egy jól rigolizott, beültetett és észszerűen művelt szőlő holdanként csak 100 vedret terem és annak mértékét 100 frtba kerül is, mégis igen szép nyereség marad, 200 frtot kapván belőle tisztán; holott közönséges asztali faj termésé ugyanígy művelve, ha sokra vesszük 100—200 vedret ad, mit mint az idén is, 40—80 krajárnál feljebb nem lehet eladni, így holdanként 100 frt művelési költséget levonva, legfeljebb 60 frtot hoz be.

E szerint mindeneképen csak a fajbor-termesztése ajánlható, nemcsak azért, mert az több jövedelmet ad, de mert a mi asztali boraink a magyarországiakkal, melyek sokkal bővebben teremnek, nem versenyezhetnek.

Vannak egyesek, sőt a Pince-Egyet választmányában is, kik azt állítják, hogy az Egyet nem képviseli kellően a termesztők érdekeit s lenyomja a borok árát, már pedig az előadtóktól mindenki látáthatja, hogy igenis le kell a borok árát annyira szállítani, hogy a külföldi borokkal versenyezhesünk, mert már most is úgy az egyesek, mint az Egyet borait nem csak itthon, de külföldön is drágálják.

A Pince-Egyet választmányának többsége is állítja már, hogy jobban képviselik a termesztők érdeke az által, ha a bor ára is a szállítást, s épen ez által az Egyet utján borait külföldön eladhatván, pénz jön az országba, mintha itten egy néhány termesztő kedvéért, ki borát úgy sem adhatja el másnak mint a Pince-Egyetnek, az árakat ugyan mesterségesen fenntartja, de magát az Egyetet az által megbuktatja.

Több ébe és sok küzdelembe fog a kerülni, míg az erdélyi boroknak egy állandó piacot szerezhetünk, és ezt nem tehetik egyesek, mert sem a vele járó fáradságot, sem a pénz áldozatokat nem vállálják és nem is vállaltatják magokra, csakis a Pince-Egyet van arra hivata, hogy borait mindenfelé bemutassa, és azoknak jó hírnevet szerezzen, és az ezzel járó költségeket előlegezze, mely költségeket a nyereségből kell visszakapnia, részint a termesztő, részint a fogyasztó által.

Az Egyetnek minden részvényese megkövetelheti, hogy a választmány egy zerese az ügyeket, hogy pénze után legalább azon %-ot megkapja, melyet minden vidéki pénzintézet fizet a betételeikért, például 8 %-ot, minél többet adag nem is adhatott az Egyet, de nem követheti azt, (azért mert részvényes) hogy borát oly magas áron fizesse, hogy magának kárt okozzon, és nem szabad, ha a kivánsága nem teljesülhet, az Egyetre neheztelnie, miniat most külföldön is 30—40 %-al csökkent a borok ára.

1875 Febr. 12-ikén a következő indítványt tettem a Pince-Egyet választmányának: Építessen az erdélyi Pince-Egyet Kozlósavt egy forraló kamrákkal s minden kellékekkel ellátott, hogy pincézt, hogy abban több száz ezer veder bor forjen el, vegye át birozmányba a termelők borait az első lehúzás után, csakly pince- és kezelési díjért, adja el a tulajdonosok által meghatározott áron, mielő az egyet egy bizonyos provisió kapjon. Ez által nagy mennyiségű bor ospotosítottatik, és Erdélynek egy állandó nagy borpiacra alakulna, s nem lenne kénytelen a vevő helységről helységré járni, mert nálunk nincsen egy folyótalan oly kiterjedésű szőlő-videk, mint a Rajna mentén és Franciaországban; így szükségletit itt helyt összálltatná, mert az idegen kereskedő a faluról-falura járát, — mi nagy költséggel és fáradsággal van összekötve — nem teheti meg, kivált ha nem lehet bizodalma így az egyes termesztőhez, mint a fuvarosokra bizott bork hibátlan szállításához. Sőt tartathatna a Pince-Egyet évenként egy nagyobb árverezést, mint az külföldön is szokásban van.

Igy meg lenne a termelők a költség pince-épitését, pince-mestert tartástól kímélve, s borait nem hevernének elhanyagolva, hanem iskoláztatának, nemesebbekéért értéknélben becsesebbeké, könnyen eladhatók ká válnának; ilyen helyt borpiacozás és biztos felügyelet alatt lennének, miről a Pince-Egyet jó hírneve kezkeszkedik. Úgy szintén azon nagyobb termesztők is, kiknek módjukban áll pince-mestert tartani, abban az előnyben részesülhetnek, hogy ha a kereskedő ide jönne, nem mulasztaná el őket is felkeresni, és az ő finom borait is hamarabb hírnévre vergődének.

Másfelől a Pince-Egyet üzlete is nyerne, mert a birozmányba adott borokból szükségletet választás szerint fedezhetné s azokat jobban fizethetné, s kevesebb haszonnal elégedhetnék meg, pénze nem hevervén benne, s így kisebb tökével nagyobb forgalmat idézhelne elő, s a termesztő és vevő közt mint közvetítő állana a kivitelre nézve.

Végre miniat az Egyet már van látva a szükséges hivatalokkal, a jelenlegi öszvegnél hatszorta több bor kezelése csak mintegy egy munkással és így legelőbb

1000 frt. költséggel igényelne több, miszerint vendeket tetemesen lejjebb szólna a kezelési költség.

Ezen indítványomat mind a választmány, mind a közgyűlés elfogadta, és az átirási nyilatkozatokat ill módon becsőstotta a Pince-Egyet választmányra:

Ezen öt részvényes kibocsátásnak egyik főczélja lévén egy országos pince-épisé, melybe a részvényesek borait bizonyíri kezelésre is beadták; ebből az illető ábbi kedvezményeket folyának:

a) a bor biztos és jó kezeléséi áll; b) Kolozsvár, világ borpiacza vnn, könnyen eladható; és c) hogy a kezelését az egyet által kiadott költségek és mőrsékel rakber számtalassék föl.

Minden részvényesnek jogába álljon a) előleges bejelentés után bebizományi kezelés alá beadhatsz;

b) a részvényes és választmány közt előregállított bor ára fél értékű előldire meghatározott kamat mellett a Pince-Egyet erejű kölcsön-pénz-árra vállalkozzék, és ezen cél elérésére valamelyik pénz-intézzel vagy bankkal egyezdjék;

c) a kölcsön-öllegek meghatározott időre szoljának;

d) fenmarad a tulajdonos non jogahogy borát időközben eladhatja; tovább az egyetlet a kölcsön-pénz kamatja, ráber, kezelési ezimen kielégített;

e) a birozmányba bevett bor okozri, tisztas és helye kezelését az egyet eallja, ide nem érve saját hibáján kívül bekövetkező eseteket.

A részletek keresztvitével: igazgatválasztmányban hiszsek meg.

Mindeztán a részvény-áláisi íveket az Egyet tájékozás végett szétküldte, és az öszvegnél felélt több aláíratott, emmel fel-felcsőzöltem azon tisztelt termelőköt; borászat pártolók, kik még nem vettek hme részt, hogy esatlakozsok ezen Egyethez, hogy ezt megerősíthessék és alküldrevaló kitél megkezdhesük, mi egy biztos módot nyitna sokfeleképen süjtött szegény hazánk felragoztatására.

Annnyal inkább kérem ezen esatlakozásra, mert meg vagyok győződve, hogy a Pince-Egyet nem lenne képes kiűzött nemes célt elérni, gazdaságunk és Erdély nézve egyik fő ága egészen hanyatlásnak indulna.

Gr. Teleki Gusztáv.

A „KELET” magán-táirata.

Feladott Budapeston febr. 11. 11. ó-ra p. d. e. Erkezett, febr. 11. 11. ó-ra p. d. e.

A kormány tegnap a ház egyhangy helyeslése közt előterjesztette Dék Ferencz emlékeztetőnek megerősítést ügyben törvényjavaslatot; azután mekezdődött a végrendeletek alkuszatásáról szóló javaslat tárgyalása; a va szakaszban s föllette élekt volt; Bokos Elek kitűnő hatású beszéddel módosítványt terjesztett elő a holograh vérendeletek érvénye ügyében. A miniszterelnök és pénzügyér ma sürgős ügyekbe de csak két napra Bécsbe utaznak.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, febr. 1. 1876.

— **Dék Ferenc** nálunk nyahazánkba helye az országában, miúnt nyahazánkba érteztünk, áressen lass fontartva a szék, melyre a haza bolcsa foglalt volt el, k is van fűrészelve, hogy azon hely egy proze se lehessen elfoglalva. Hírlik, hogy gyá látyolal bevont éger koszoru fogja az udotat is emlékeztetni, hogy ama helyről hírséki valaki, k a pótolhatatlan... Mzemlünk meg ez utal — hogy Dék halála pür 28-ikán épen éfordultú volt az 1867-n január 28-án megkezdett kiegyezkedési tárgyalásoknak, temetése napja febr. 3-iki pedig a Tisza Kálmán tavalyi nagy beszédén: s a fusio alapján létre jött miniszterium nagáltozásának; végre, hogy Dék a k és br. 34 v 5 József temetése öt évi időközben br. 8-ikára, mindkét nagy hazai requiem febr. 5-ikére esett. Kettős gyásznapiegyt ell tartana tehát e napokon a magyarnak, két nagy emberét vesztett ekkor el!

— **Létező-e Kolozsvár** az ev. ref. theologiai facultás? Az erdély ev. ref. egyházterület nagy gyűlése a theoloi szeminárium egyében egy 15-ös bizótágot küldött ki véleményadás végett. E bizótágy tárgyalásairól az „Erd. prot. Közöny”-n a következőket olvassuk: A 15-ös bizótágy t. hó 7-én tartott ülést. Első kérdés: tárgyalás sorrendjének megállapítása volt. Fölterült az a vélemény, hogy az előterjesztett kunkulát közli valamelyiket kellene a részlet tárgyalás alapjául elfogadni s aztán anna fonalán haladni végig. Zek Károly ur hírtávirára azonban a többség által áldottot meg, hogy nem egyik, vagy másik tervezet, ha a közgyűlés által fölított kérdések közepe: a tárgyalás kiindulási pontját s az egyes kérdések

